

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΙΚΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΣ ΤΟΥ ΙΚΥ της 5-3-2019 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΕΚΟ

Αγαπητοί συνάδελφοι του ΔΣ του ΙΚΥ:

Αναφορικά με τις υποτροφίες ΕΚΟ, όπως είναι γνωστό, την περίοδο Ιουνίου/Ιουλίου 2018, μετά από πρόσκληση του ΙΚΥ, δεχτήκαμε 11.952 ηλεκτρονικές αιτήσεις από τις οποίες το σύστημα αυτόματα ξεχώρησε ένα αριθμό 5.531 επιλέξιμων αιτήσεων φοιτητών που συγκέντρωναν πάνω από 74 μόρια. Στη συνέχεια η Υπηρεσία προχώρησε στην αναζήτηση των αντίστοιχων δικαιολογητικών από τους επιλεγέντες βάσει του Νόμου και της ΚΥΑ. Ανταποκρίθηκε ένας αριθμός 4.387 φοιτητών, οι οποίοι απέστειλαν μέσα στις προθεσμίες τα αντίστοιχα δικαιολογητικά. Ακολούθησε μία διεκυστίνδα ελέγχων όλων των φακέλων των υποψηφίων από το διοικητικό μηχανισμό του ΙΚΥ, που διήρκεσε περίπου 4 μήνες και μπορέσαμε στις 25-2-2019 να αναρτήσουμε τον πίνακα των 2.562 αρχικών επιτυχόντων. Ταυτοχρόνως, αναρτήσαμε και τον πίνακα των 1.825 φοιτητών που ενώ ανήκουν σε ΕΚΟ, δεν πληρούσαν τα κριτήρια επιλεξιμότητας. Δώσαμε ως ΔΣ την ευκαιρία για υποβολή ενστάσεων με αποτέλεσμα να δεχτούμε πληθώρα ενστάσεων, από τις οποίες οι πιο σοβαρές αφορούν σε τέσσερις κατηγορίες:

Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει φοιτητές/τριες που διατείνονται πως ενώ είχαν στείλει τα δικαιολογητικά που τους ζητήθηκαν από το ΙΚΥ, ή φοιτητές που δεν έφτασε ποτέ σε αυτούς η προσωπική ενημέρωση που τους έγινε, στέλνουν τώρα τα δικαιολογητικά που έλειπαν από το φάκελό τους. Η περίπτωση αυτή είναι σχετικά εύκολη στην αντιμετώπισή της μια και η απλή επιβεβαίωση της ύπαρξης ή όχι των στοιχείων που έλειπαν, θα καταστήσει κάποιον/α επιλέξιμο ή όχι.

Η δεύτερη σημαντική κατηγορία ενστάσεων, αφορά τους υποψήφιους που ενώ συγκέντρωναν τα απαιτούμενα μόρια επιτυχίας με λιγότερα προσόντα, εξ αιτίας λάθους ή από υπερβάλοντα ζήλο, ζήτησαν την υπαγωγή τους σε κάποια μη χρειαζούμενη υποκατηγορία. Και αυτή η κατηγορία μπορεί να γίνει αποδεκτή από το ΔΣ, μια και η πληθώρα των δικαιολογητικών δικαιολογεί τη δημιουργία λαθών. Συνεπώς, εισηγούμαι την διόρθωση των λαθών και την αποδοχή των αντίστοιχων ενστάσεων.

Η τρίτη σημαντική κατηγορία ενστάσεων, αφορά στον ορισμό και την υπαγωγή ενός φοιτητή στην κατηγορία του μέλους πολύτεκνης ή τρίτεκνης οικογένειας, όταν ή ο ίδιος ή κάποιο άλλο μέλος της οικογένειας έχει σταματήσει να είναι προστατευόμενο μέλος. Εδώ, και στην επόμενη περίπτωση, το ΔΣ θα έχει να αντιμετωπίσει και την αντιπαράθεση με την υπάρχουσα Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) η οποία θεωρεί κάποιον φοιτητή δικαιούμενο της υποτροφίας μόνο όταν, όχι μόνο είναι ο ίδιος προστατευόμενο μέλος της πολύτεκνης ή τρίτεκνης οικογένειας, αλλά και όλα τα υπόλοιπα μέλη- τέκνα είναι προστατευόμενα: δηλ. η σύνταξη της ΚΥΑ έλαβε υπόψη μία (φαινομενικά) δίκαιη παράμετρο: εάν ένα ή περισσότερα από τα μέλη μιας πολύτεκνης οικογένειας, λ.χ. τετραμελούς, παύει να είναι εξαρτώμενο μέλος, θεωρεί η ΚΥΑ ως σωστό να μην αποδίδονται τα 6 επιπλέον μόρια στα εναπομείναντα εξαρτώμενα μέλη της οικογένειας. α) Το πρώτο λοιπόν ερώτημα που θα πρέπει να απαντήσει το ΔΣ είναι το εξής: ακόμη και αν ένα αίτημα είναι δίκαιο, μπορεί να ξεπεραστεί το γράμμα της ΚΥΑ; Και, β) τί θα γίνει αν ένας μετέπειτα έλεγχος από κάποια από τις πολλές ελεγκτικές αρχές αποφανθεί πως θα πρέπει να ακολουθούνται ευλαβικά οι εκάστοτε επιταγές της κάθε ΚΥΑ;

Ας έρθουμε όμως στην ουσία του θέματος: Η νομοθεσία περί πολυτέκνων και τρίτεκνων οικογενειών, θεωρεί πως κάποιο μέλος της οικογένειας απολαμβάνει όλα τα προνόμια «εφ' όρου ζωής». Το θέμα καθίσταται επίκαιρο μετά και τα στοιχεία που ήρθαν στην επιφάνεια πρόσφατα, σύμφωνα με τα οποία, στην επόμενη δεκαετία, η Ελλάδα θα βρεθεί αντιμέτωπη με το φάσμα των αποτελεσμάτων της υπογεννητικότητας που μπορεί να

οδηγήσει σε μείωση του πληθυσμού μέχρι και σε ένα επίπεδο της τάξης των 2.5 εκατομμυρίων. Συνεπώς, ο νομοθέτης ορθώς θεωρεί κάποιον/α μέλος της πολύτεκνης ή τρίτεκνης οικογένειας εφ' όρου ζωής και του αποδίδει όλα τα σχετικά προνόμια. Λαμβάνοντας υπόψη και το σχετικό έγγραφο της Πανελλήνιας Ένωσης Πολυτέκνων, πιστεύω, πως το ΔΣ του ΙΚΥ έχει κάθε λόγο και δικαίωμα να υπερβεί το γράμμα της ΚΥΑ, αντιτείνοντας σε κάθε πιθανό έλεγχο και το γράμμα και το πνεύμα της νομοθεσίας που δίνει το δικαίωμα σε κάποιον να κάνει χρήση του δικαιώματος του μέλους της πολύτεκνης και τρίτεκνης οικογένειας εφ' όρου ζωής.

Η πιο δύσκολη από τις περιπτώσεις (4^η περίπτωση) αφορά στους φοιτητές/τριες που είτε είναι οι ίδιες διαζευγμένες με παιδί είτε είναι τέκνα διαζευγμένων γονέων και διεκδικούν είτε την ιδιότητα του τέκνου μονογονεϊκής οικογένειας είτε το δικαίωμα να θεωρούνται οι ίδιοι/ες αρχηγοί μονογονεϊκής οικογένειας. Ο κύριος όγκος ενστάσεων αφορά σε διαζευγμένες μητέρες οι οποίες έχουν την επιμέλεια του τέκνου και έχουν χαμηλό εισόδημα. Η αυστηρή ερμηνεία του νόμου δεν κατατάσσει αυτομάτως κάποια μητέρα (ή πατέρα) στην κατηγορία του μονογονέα, όταν ο έτερος γονέας είναι παρών. Με βάση αυτήν την ερμηνεία, στοιχειοθετήθηκε η συγκεκριμένη επιταγή της ΚΥΑ την οποία ως ΔΣ, πιστεύω πως μπορούμε να «υπερκεράσουμε».

Το ευνοϊκό μας σκεπτικό μπορεί να στηριχθεί στα εξής επιχειρήματα:

1. Στην Ευρωπαϊκή Νομοθεσία.
2. Σε πρόσφατη γνωμάτευση του Συνηγόρου του Πολίτη.
3. Το πνεύμα της νομοθεσίας.

Σύμφωνα με την Δικηγόρο Ευγενία Φωτοπούλου (<https://tomov.gr/2014/12/05/%>), ενιαίος ορισμός στο νόμο για τους μονογονείς, ώστε να γίνεται σε αυτόν αναδρομή κάθε φορά που μία νέα διάταξη αναφέρεται σε αυτούς, δεν υπάρχει. Κάθε νόμος έχει το δικό του ορισμό για τον/την μονογονέα, ανάλογα το περιεχόμενο και το σκοπό του. Για παράδειγμα σε διευκρίνιση του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης (αναφερόμενη στο άρθρο 7 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος) σχετικά με τον ορισμό του/της προστάτη μονογονεϊκής οικογένειας και το τέκνο που τον/την βαρύνει φορολογικά ορίζεται ότι “Προστάτης μονογονεϊκής οικογένειας θεωρείται αυτός που ασκεί εν τοις πράγμασι και κατ’ αποκλειστικότητα τη γονική μέριμνα ενός ή περισσότερων ανήλικων τέκνων, αποκλειστικά στις ακόλουθες περιπτώσεις: χηρεία, ελεύθερη συμβίωση χωρίς σύμφωνο συμβίωσης, τέκνο γεννημένο εκτός γάμου, υιοθεσία τέκνου από έναν/μία μόνο γονέα”. Αντιστοίχως, στο νόμο 3838/2010 (που τροποποιεί το άρθρο 3812/2009 και αφορά τις προσλήψεις στον ιδιωτικό τομέα) ορίζεται ότι “Γονέας μονογονεϊκής οικογένειας νοείται ο γονέας εκείνος ο οποίος, κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης πρόσληψης, ασκεί εν τοις πράγμασι και κατ’ αποκλειστικότητα ή μετά από σχετική ανάθεση τη γονική μέριμνα ενός ή περισσότερων ανήλικων τέκνων.

Στην έκθεση της Ευρωπαϊκή Κοινότητα σχετικά με τις μονογονεϊκές οικογένειες ορίζει τη μονογονεϊκή οικογένεια ως την οικογένεια στην οποία: «Ένας γονέας – χωρίς σύζυγο ή σύντροφο αλλά, ίσως, μαζί με άλλα άτομα (π.χ. τους γονείς του) – ζει με ένα τουλάχιστον ανύπαντρο παιδί, εξαρτώμενο από αυτόν» (EEC, V/1175/92-EN).

Συνολικά, φαίνεται πως αν κάποιος τελικά, προσπαθήσει να συλλέξει τα κοινά στοιχεία από όλους τους ορισμούς, ίσως η ειδοποιός διαφορά ενός/μιας μονογονέα από έναν/μία μη μονογονέα να **έγκειται στο αν υπάρχει δεύτερος γονέας που να ασκεί ή όχι τη γονική μέριμνα.**

Πρόσφατη γνωμάτευση του Συνηγόρου του Πολίτη (Αριθ. Πρωτ. 24647/31087/2018).

Εκτός των άλλων, εγκαλούμαστε από τον Συνηγόρο του Πολίτη για *άνιση μεταχείριση των παιδιών που ο ένας γονέας ασκεί το σύνολο της γονικής μέριμνας, παρά την ύπαρξη γάμου στο παρελθόν, σε σύγκριση με «εκείνες τις περιπτώσεις οικογένειας με παιδί χωρίς γάμο, αλλά*

αναγνωρισμένο, του οποίου ο δεύτερος γονέας (πατέρας) είναι επίσης παρών στη ζωή του παιδιού, διαθέτοντας δικαίωμα επικοινωνίας με το παιδί και έχοντας υποχρέωση διατροφής απέναντι του τέκνου.

Επιπλέον, ο Συνήγορος του Πολίτη διατείνεται πως «Η λογική αυτής της διάταξης μπορούσε να αξιοποιηθεί από τον εφαρμοστή της ΚΥΑ (βλέπε ΙΚΥ), προκειμένου να προβεί σε αναλογική εφαρμογή της τελευταίας, διότι και στις δύο περιπτώσεις ο νομοθέτης φαίνεται να απέβλεψε στην ενίσχυση των οικογενειών, στις οποίες ένας μόνον γονέας ασκεί το σύνολο των υποχρεώσεων και δικαιωμάτων της γονικής μέριμνας, αλλά στη μεν περίπτωση της ΚΥΑ δεν κατάφερε να το αποδώσει τόσο ικανοποιητικά όσο πέτυχε με το ν.3812/2009».

Με βάση τα παραπάνω, το ΔΣ του ΙΚΥ δηλώνει α) Πως όλες οι περιπτώσεις των ενστάσεων της περίπτωσης #4 που εξετάστηκαν, αφορούν περιπτώσεις όπου υπάρχει οικονομική στενότητα ακόμη και αν ο έτερος σύντροφος/γονέας είναι παρών. Β) Πως δεν υπάρχει τρόπος ελέγχου του βαθμού συμμετοχής ή απουσίας εν τοις πράγμασι του άλλου συντρόφου ως οικονομικού ετέρου και συνεπώς μία αντίθετη απόφαση ενδεχομένως θα αδικήσει την πλειονότητα των φοιτητών που ανήκουν στην κατηγορία αυτή. Γ) Πως το ΔΣ του ΙΚΥ επιθυμεί να ευθυγραμμισθεί με την οδηγία του Οδηγού του Πολίτη. Επομένως, εισηγούμαι την θετική αντιμετώπιση των ενστάσεων που αφορούν στην κατηγορία #4.

Με τιμή
Ο πρόεδρος του ΙΚΥ,
Κυριάκος Αθανασίου, ομ. Καθηγητής ΕΚΠΑ